

Introducere

Acest raport a fost întocmit în urma întâlnirii din data de 5 iunie 2019 din Timișoara, la care au participat juriul și reprezentanți ai orașului Timișoara, unul din cele trei orașe numite Capitală Europeană a Culturii (CEaC) în anul 2021¹. Timișoara a fost numită Capitală Europeană a Culturii 2021 în 25 octombrie 2016 pe baza raportului de selecție a juriului de monitorizare². Dosarul de candidatură este disponibil pe pagina de web a Asociației³. În octombrie 2017 a avut loc prima vizită de monitorizare, după aceasta a urmat o vizită în Timișoara la care au participat doi membrii ai juriului de monitorizare în iunie 2018. Raportul primei vizite de monitorizare se găsește pe pagina Comisiei Europene.⁴

Acest raport este adresat Asociației Timișoara Capitală Europeană a Culturii și va fi publicat pe pagina de web a Comisiei Europene⁵.

Persoane prezente

Membrii juriului de monitorizare

Jiří Suchánek (președinte), Suzana Zilić-Fišer (Raportor) și Beatriz Garcia, numit de Comisia Europeană pentru perioada 2017-2019;

Sylvia Amann, Cristina Frainha și Agnieszka Wlazel, numite de Parlamentul European pentru perioada 2018-2020;

Paulina Florjanowicz, Dessislava Gavrilova și Pierre Sauvageot, numiți de Consiliul EU pentru perioada 2019-2021;

Alin Adrian Nica, nominalizat de Comitetul European al Regiunilor pentru perioada 2019-2021.

Din partea orașului Timișoara:

Nicolae Robu, Primarul Municipiului Timișoara

Dan Diaconu, Viceprimarul Municipiului Timișoara

Simona Neumann, Director Executiv Asociația Timișoara Capitală Europeană a Culturii;

Christopher Torch, Consilier Artistic, TM2021;

Ionut Suciu, manager de teritoriu, TM2021;

Bogdan Cotîrță, TM2021;

Adrian Negoită, Consilier Consiliul Județean Timiș;

Horațiu Rada, Președintele Consiliului Director Asociația TM2021;

Ion Ardeal Ieremia, Secretar de Stat, Ministerul Culturii și Identității Naționale și Membru al Consiliului Director al Asociației Timișoara Capitală Europeană a Culturii.

Ca observatori au participat: Sylvain Pasqua și Gérald Colleaux din partea Comisiei Europene (Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură), Irina Ouatu și Cristiana Vlad din partea Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Raportul Timișoara 2021

---

¹The European Capital of CultureactionisgovernedbyDecision No 445/2014/EU of the European Parliamentandthe Council for thetitles 2020 to 2033, whichprovides for three formal monitoring meetingsbetween designatedcitiesandthe panel.

SeeDecision at:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.132.01.0001.01.ENG

Vezi raportul de selecție pe pagina: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-2021-report-romania_en.pdf

²Seebid-book at: http://www.timisoara2021.ro/wp-content/uploads/2016/08/Bidbook_EN_digital_secure.pdf

³Vezi raportul primei vizite de monitorizare pe pagina: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc2021-timisoara-monitoring_en.pdf

⁴http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.html

Asociația Timișoara Capitală Europeană a Culturii (TM2021) a prezentat un raport detaliat și cuprinzător înainte de cea de-a doua vizită de monitorizare. Raportul conține activitățile care au urmat după prima sesiune de monitorizare și de după raportul de progres interimar din luna aprilie 2019.

În cadrul sesiunii de monitorizare, Asociația Timișoara Capitală Europeană a Culturii a făcut o prezentare care a inclus următoarele aspecte:

Programul

Directorul executiv Simona Neumann și consilierul artistic Chris Torch au prezentat progresul programului cultural. Deși au existat anumite întârzieri, echipa de implementare a urmărit cele trei faze consecutive așa cum sunt ele prezentate în dosarul de candidatură. Etapa de Start Up (2017-2018) va fi finalizată în acest an. În anul 2018 echipa de implementare s-a concentrat asupra planului de acțiune a programului - StartUp așa cum a fost el conceput. În focusul acestei perioade au stat activități de planificare care au implicat sectorul independent în vederea dezvoltării implicării publicului (Power Station, Unitatea de Angajare). Inițiativele de dezvoltarea implicării publicului au avut succes, în urma mai multor întâlniri cu diverși actori-cheie.

Domniul Bogdan Cotîrță a prezentat proiectele care sunt în curs de implementare și care implică atât artiști locali, cât și europeni. În toamna anului 2018 au fost inițiate 4 proiecte mari. Mecanismele de raportare/finanțare pentru proiecte au pus o mare presiune asupra Unității de operare.

Echipa a introdus prima fază a Etapei de implementare / Producție (2019-2021) și a prezentat câteva proiecte care au fost concepute pentru a completa programul din dosarul de candidatură.

Echipa a informat juriul de monitorizare că în anul 2019 au fost organizate întâlniri cu partenerii relevanți care au participat la elaborarea programului cultural din dosarul de candidatură și că alte întâlniri vor avea loc în lunile următoare. În urma unor focus-grupuri au fost dezvoltate proiecte noi. A fost creat un grup consultativ independent care a evaluat cele 72 de proiecte depuse în urma unui apel public de idei de proiecte. Echipa a subliniat că perioada actuală a fost puternic afectată de lipsa fondurilor disponibile, necesare pentru susținerea proiectelor culturale, pe de o parte, și pentru recrutarea personalului necesar, pe de altă parte.

Dimensiunea Europeană

Echipa a precizat că dimensiunea europeană este prezentă în fiecare proiect prin participarea partenerilor internaționali. Cu toate acestea, pentru stabilirea unor parteneriate europene este nevoie de un cadru financiar mai stabil de cât cel curent. Echipa de implementare nu a reușit să stabilească parteneriate de lungă durată cu majoritatea partenerilor internaționali.

Strategia pe termen lung/ moștenirea

Reprezentanții Municipiului Timișoara au explicat că susținerea politică din partea orașului continuă să fie susținută. Toate activitățile programului CEaC fac parte din strategia culturală pe termen lung a municipiului, strategie adoptată în luna decembrie 2014 pentru perioada 2014-2024. Planul de moștenire CEaC 2022-2024 va fi integrat în activitățile de dezvoltare culturală ale orașului.

În decembrie 2018, în contextul evaluării interimare ale strategiei a fost întocmit primul raport de cercetare sociologică. Evaluarea interimară are rolul de a estima impactul pregătirilor titlaturii CEaC asupra vieții culturale ale orașului. S-a observat că în Timișoara a crescut semnificativ percepția asupra relevanței culturii ca un element important pentru societate. S-a observat și o creștere majoră în numărul participanților la evenimentele culturale. În mod special, sectorul independent a înregistrat creșterea cea mai mare a audienței. Un alt rezultat menționat în raport este gradul de satisfacție a publicului cu privire la oferta culturală din Timișoara. Locuitorii orașului par să considere

programul Timișoara 2021 ca o foarte bună oportunitate pentru dezvoltarea globală a orașului.

În cele din urmă, Primăria Timișoara a început să studieze potențialul folosirii metodelor *big data* pentru evaluarea proiectelor. În această vară orașul va lansa un portal de *open data* care va oferi informații despre locațiile și consumul cultural din oraș.

Infrastructură Culturală

Domnul viceprimar Dan Diaconu a prezentat noutățile cu privire la infrastructura culturală. Programul de investiții pentru 2017-2023 este în concordanță cu proiectele asumate prin dosarul de candidatură și conține: Multiplexity (unul din proiectele de anvergură a strategiei culturale ale orașului), Sinagoga Mărășești, Palatul Culturii, Cinema Arta, Centrul Cultural Dacia, Studio Art Hub, sala de spectacol Arta, Centrul Comunitar Cultural Fratelia, Centrul Comunitar Freidorf, Centrul Cultural Turnul de Apă din Iosefin și Centrul Cultural și Educațional Kuncz.

Au fost prezentate alte obiective de investiții, cum ar fi: Sala Polivalentă a Politehnicii, restaurarea Filarmonicii și centre de conferință. Alte proiecte, care nu sunt în directă legătură cu Timișoara 2021, sunt proiecte de revitalizare urbană și cum ar fi reabilitarea Parcului Central.

Deși unele proiecte vor fi finalizate doar după 2021, reprezentanții orașului au menționat că reabilitarea spațiilor existente rămâne o prioritate cu scopul de a asigura implementarea programului CEaC2021.

Capacitatea de a produce rezultate

Deși raportul TM2021 susține că titlul CEaC este o prioritate națională, se pare că finanțarea din partea Ministerului necesită proceduri adiționale pe lângă cele ale procesului de selecție CEaC. Este previzionat ca o viitoare Ordonanță de Urgență [OUG a fost adoptată pe 18 iunie 2019] să simplifice finanțarea astfel încât angajamentele financiare asumate de guvern să devină realitate. Secretarul de Stat a menționat că până în momentul de față, bugetul pentru programul CEaC nu a fost inclus în planul bugetar național. Din acest motiv a fost luată decizia de a aloca sumele previzionate pentru anul 2019 din rezervele bugetului public și de a asigura finanțarea pentru anii următori. Ordonanța menționată anterior va defini statutul Asociației TM2021 ca o asociație de utilitate publică, permițând astfel o finanțare directă atât din partea Guvernului cât și din bugetele locale, fără a fi necesare proceduri de competiție bazate pe proiect. Din punctul de vedere a juriului de monitorizare, aceste măsuri ar fi trebuit asigurate de la începutul implementării programului, astfel s-ar fi evitat întârzierile și dificultățile întâmpinate de Asociația TM2021 până în momentul actual.

Municipiul Timișoara rămâne finanțatorul principal până în momentul actual.

Echipa de implementare a susținut că obstacolele finanțării au influențat relația dintre partenerii programului și că în unele cazuri a fost necesară anularea proiectelor. Proiectele internaționale necesită o stabilitate financiară pe termen lung și posibilitatea finanțării multianuale. Întârzierile în recrutarea personalului rezultate din lipsa unui buget stabil au cauzat de asemenea întârzieri severe în implementarea proiectelor.

Management

Procesul de restructurare a organizației a început în 2018. Recrutarea noilor membrii a consiliului director s-a finalizat în aprilie 2019. În martie 2019, Asociația a inițiat procedurile necesare pentru a deveni asociație de utilitate publică. Juriul de monitorizare a observat din tabelul organizațional prezentat în raportul de progres, nevoia recrutării de personal pentru diferitele unități. În special, sugerează recrutarea unor curatori tematici care să susțină Directorul de Program. Recrutarea unui Director de comunicare este văzută de asemenea ca o necesitate pentru viitorul apropiat.

Finanțare

Directorul executiv și consilierul artistic au reiterat restricțiile bugetare care au existat din stadiul incipient al proiectului. Suportul financiar asumat prin dosarul de candidatură de către autoritățile publice nu a fost concretizat din cauza obstacolelor procedurale menționate anterior. Au fost prezentate din nou mecanismele de finanțare la nivelul tuturor autorităților publice (Guvern, Consiliu Județean, Primărie). Ele depind de legislația națională în vigoare și presupun finanțarea pe bază de proiecte depuse de către asociația TM2021. Asociația trebuie de asemenea să depună multe rapoarte cu privire la cum au fost cheltuiți banii primiți, la Minister, Consiliu și Primărie.

Această procedură greoaie pune în pericol accesarea contribuțiilor financiare naționale, regionale și municipale și afectează livrarea finanțării în timp util, afectând implementarea programului și punând în pericol proiectul CEaC.

Rezultate

Implicarea comunitară este pe deplin integrată în designul programului. În urma diverselor ședințe cu actori-cheie, s-au stabilit parteneriate și implicarea diverselor categorii de public. Platformele principale de lărgire a audienței sunt: 1) Stațiile, 2) evenimentele principale care se concentrează pe deschiderea programului cultural către public nou 3) Traseele din programul cultural care urmăresc să aprofundeze experiența culturală prin atragerea unor comunități locale și regionale.

TM2021 a angajat MetruCub pentru realizarea de studii legate de dezvoltarea publicului în Timișoara. Luând în considerare rezultatele studiilor, programului cultural TM2021 este conceput pentru a adresa diferite grupuri de public, cum ar fi: copiii și tineret, dialog inter-generațional, oameni marginalizați social, oameni afectați de discriminare și de discursuri discriminatorii și grupuri minoritare.

Discuții

În urma discuțiilor, juriul de monitorizare a solicitat clarificări cu privire la diferite aspecte și a oferit consiliere. Aspectul principal adresat în cadrul discuțiilor a fost cu privire la situația bugetară, pe care juriul a considerat-o deosebit de îngrijorătoare și care ar putea să pună în pericol tot proiectul CEaC.

S-au căutat clarificări cu privire la originea dificultăților financiare ale Asociației Timișoara Capitală Europeană a Culturii. Juriul a observat că Asociația a lucrat cu doar 25-30% din bugetul promis în dosarul de candidatură. De exemplu, Ministerul Culturii a alocat doar suma de 353.782 EUR, cu rigori tehnice de plată care parțial au fost imposibil de îndeplinit de către Asociație.

Discuțiile pe acest subiect au fost intense. Se pare că Guvernul României nu a pus în aplicare un cadru legal și financiar care să permită finanțarea multi-anuală a proiectului TM2021 de către autoritățile publice. De asemenea (cum a fost menționat la începutul prezentării) finanțarea pentru TM2021 nu a fost inclusă în planul bugetar național. Pe o notă mai pozitivă, Ministerul a înțeles că situația este în impas și este dispus să găsească soluții care să fie benefice pentru TM2021.

Ministerul a reiterat că nu au existat obiecțiuni cu privire la susținerea financiară în valoare de 12 milioane de euro de către guvern și că obstacolele pentru finanțare directă rezultate din vechiul statut al Asociației vor fi îndepărtate o dată cu transformarea Asociației în asociație de utilitate publică. În timpul discuțiilor s-a insistat că au fost făcute toate eforturile pentru a simplifica procedurile legislative prin adoptarea unei Ordonanțe de Urgență.

De asemenea, reprezentanții Consiliului Județean au susținut că transferul de bani către Asociație ar fi momentan pus în pericol. Dar reglementările adoptate la nivel național ar trebui să rezolve blocajul la nivelul consiliului. Discuțiile au adus în prim plan importanța proiectului CEaC pentru oraș, Consiliu și Guvern și înțelegerea angajamentelor din partea autorităților finanțatoare.

Consiliul Director al Asociației (prin Președinte) are intenția de a dezvolta un plan de activități pentru sponsorizare și strângere de fonduri care presupune și contractarea unei agenții dedicate strângerilor de fonduri.

Problematica comunicării a fost abordată, iar juriul a accentuat că eforturile legate de comunicare trebuie susținute de toate părțile implicate.

În ceea ce privește strategia culturală pe termen lung, juriul de monitorizare a observat că strategia planificată până în 2024 a fost într-adevăr urmărită și că se pot observa deja rezultate pozitive. Conform studiilor de impact, există o creștere în percepția pozitivă a sectorului cultural local. Juriul de monitorizare a întrebat de proiectele de moștenire (după 2021) ale Asociației. Echipa de implementare a răspuns că viziunea lor este de a construi comunitatea prin implicarea artiștilor. Abordarea participativă și planurile legate de Multiplexity (urmează a fi construit în Muzeul Tramvaielor și în depoul de tramvaie) vor contribui la moștenirea TM2021.

Juriul a solicitat clarificări în legătură cu analiza de eligibilitatea a proiectelor depuse pentru finanțare națională, făcută de Ministerul Culturii. Cu această ocazie, juriul a insistat că Asociația TM2021 este responsabilă pentru dezvoltarea programului și a implementării - deci aceasta este responsabilă pentru selecția și implementarea proiectelor în linie cu viziunea artistică a dosarului de candidatură.

Juriul și-a exprimat îngrijorarea cu privire la participarea partenerilor internaționali, afectată de situația financiară instabilă, punând în pericol dimensiunea europeană a programului.

Discuțiile referitoare la evaluare și monitorizare au arătat că există un plan în această direcție. Echipa Timișoara 2021 a prezentat metodologia și planul de colectare de date. Juriul a fost mulțumit să afle ca va exista în curând o înțelegere cu un institut de cercetare.

Juriul de monitorizare a ridicat problema cu privire la mobilizarea publicului. Diferite grupuri sunt implicate în această direcție, iar planuri de implicare a publicului sunt pregătite de profesioniști. Tema consolidării capacității este de asemenea de importanță pentru implementarea CEaC și pentru dezvoltarea culturală a orașului - un aspect important în programul Timișoara 2021.

Juriul de monitorizare a solicitat mai multe detalii cu privire la diagrama organizațională. Delegația a aflat că există membri noi în Consiliul Director și că Asociația trebuie să recruteze urgent personal nou.

Juriul de monitorizare așteaptă din partea echipei TM2021 o colaborare urgentă și profundă cu sectorul turistic și implementarea mai multor acțiuni de implicare a acestuia. În cadrul discuțiilor, echipa a susținut importanța sprijinului din partea mediului privat.

Juriul se așteaptă să existe o comunicare deschisă cu toți actorii cheie și o mai bună colaborare la toate nivelurile.

La finalul discuțiilor, toți actorii cheie au înțeles problematica finanțării și a procedurilor corespunzătoare și că programul CEaC este o prioritate la nivel național, județean și local.

Recomandări și Concluzii

1. Consolidarea angajamentului, sprijinului și a contribuției financiare din partea tuturor entităților finanțatoare.
2. Instituirea urgentă a cadrului legislativ la nivel național pentru finanțarea Asociației și a programului CEaC și reducerea numărului de tranșe în etapa finală de implementare a pregătirilor CEaC.
3. Introducerea unor măsuri pentru a îmbunătăți comunicarea la toate nivelurile și pentru a asigura că progresul și conceptul proiectului sunt bine înțelese de toate părțile implicate.
4. Semnarea contractelor pentru a continua implementarea proiectelor.

5. Recrutarea urgentă de personal pentru toate pozițiile necesare pentru implementarea proiectului.
6. Clarificarea rolurilor, ierarhiilor și a corelărilor în cadrul organigramei, asigurând o comunicare internă fluidă.
7. Colaborarea cu sectorul turistic la nivel local, județean și național.
8. Pregătirea și implementarea unei strategii de sponsorizare.
9. Pregătirea unei analize detaliate a proiectelor programului, care să includă parteneri, bugete și calendare.
10. Definirea și integrarea cât mai rapidă a unui nou plan de producție a programului, care să asigure o relație constructivă cu toți membrii echipei- adaptată la cadrul financiar și temporal a programului CEaC.
11. Luarea unor decizii cu privire la schema de producție a proiectelor, diferențiind clar între producții proprii, co-producții, proiecte externe sau proiecte de marcă și adaptarea nevoii de personal corespunzătoare cu acestea.
12. Dacă este necesară dezvoltarea unor proiecte adiționale pentru a completa programul, acest lucru nu trebuie să afecteze negativ programul din dosarul de candidatură. Acesta trebuie să rămână prioritar.
13. Dezvoltarea unei strategii de marketing și comunicare solide care să fie raportată la mesajele principale ale programului CEaC cu un conținut clar european și adaptată la diferite categorii de audiență.
14. Continuarea cu planul propus de evaluare și colectare de date în raport cu metodologia propusă.
15. Continuarea strategiei pentru susținerea dezvoltării audienței și implicarea diferitelor grupuri de audiențe prin strategii de creșterea a diversității și incluziunii.
16. Urmărirea unui plan de infrastructură realist care să fie raportat la planul de producție a programului.
17. Dezvoltarea, împreună cu toți actorii cheie, a unui plan de moștenire pentru anul 2022 și ulterior acestuia, precum și comunicarea publică a acestuia.
18. Investirea în etapa incipientă a proiectului Multiplexity a sectorului cultural și artistic, cu scopul de a promova interacțiuni interesante și relevante pentru dimensiunea lui științifică și tehnologică.

Etapele următoare

Juriul de monitorizare apreciază că programul CEaC este văzut ca o prioritate de toate autoritățile locale și naționale. Juriul ar fi dorit să observe mai mult progres de la ultima vizită din iunie 2018. Cu toate acestea, recunoaște și apreciază munca depusă de echipa Timișoara 2021 și de oraș. Juriul salută determinarea tuturor partenerilor cheie către o discuție sinceră. Dar vrea să insiste asupra considerării urgente a diferitelor probleme discutate. Dacă aceste aspecte rămân nesoluționate, proiectul ar avea de suferit și ar exista un risc major de alte întârzieri. În special problemele legate de finanțarea publică trebuie soluționate. Este necesară inițierea implementării planului de producție a programului artistic din dosarul de candidatură. Aceasta este o premisă ca proiectul să treacă din stadiul de proiectare la stadiul de implementare.

Juriul de monitorizare invită astfel echipa TM2021:

- 1) Să informeze juriul de monitorizare, prin serviciile Comisiei, în legătură cu stadiul situației financiare până la finalul lunii octombrie 2019;
- 2) Să transmită până la finalul lunii februarie 2020 o actualizare a raportului de progres luând în considerare recomandările juriului.

Juriul de monitorizare se pune la dispoziția Timișoarei 2021, pentru orice întrebare, prin serviciile Comisiei.

Juriul de monitorizare va solicita o a treia ședință de monitorizare în toamna anului 2020. La finalul celei de a treia vizite de monitorizare, juriul va face recomandări Comisei Europene cu privire la oferirea Premiului Melina Mercouri pentru Timișoara 2021.

Condițiile pentru oferirea acestui premiu sunt specificate în articolul 14 din Decizia 445/2014/EU:

Contravaloarea premiului este achitată până la sfârșitul lunii martie a anului pentru care este acordat titlul, cu condiția ca orașul nominalizat să respecte în continuare angajamentele asumate în stadiul depunerii candidaturii, să respecte criteriile și să țină seama de recomandările cuprinse în rapoartele de selecție și monitorizare. Se consideră că angajamentele asumate în etapa depunerii candidaturii de către orașul nominalizat au fost respectate în cazul în care nu s-a făcut nicio modificare substanțială a programului și strategiei între etapa de depunere a candidaturii și anul pentru care este acordat titlul, în special dacă:

(a) bugetul a fost menținut la un nivel capabil să pună în aplicare un program cultural de înaltă calitate conform candidaturii și criteriilor;

(b) independența echipei artistice a fost respectată în mod corespunzător;

(c) dimensiunea europeană a rămas suficient de puternică în versiunea finală a programului cultural;

(d) strategia de marketing și comunicare și materialele promoționale utilizate de către orașul nominalizat reflectă în mod clar faptul că acțiunea reprezintă o acțiune a Uniunii;

(e) planurile de monitorizare și evaluare a impactului titlului asupra orașului nominalizat sunt deja întocmite.

Juriul mulțumește echipei Timișoara 2021 pentru întâlnirea informativă și urmărește cu nerăbdare evoluția proiectului Capitală Europeană a Culturii.

(Semnat) de toți membri prezenți ai juriului